

Suomen Rehtorit ry
Iso Roobertinkatu 9 c 27, 00120 Helsinki
p. 010 320 0070, f. 010 320 0079
www.surefire.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausunto Koulutuksen tietoyhteiskuntakehittäminen 2020 -loppuraportista

Suomen Rehtorit ry kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta osallistua Koulutuksen tietoyhteiskuntakehittäminen 2020 -loppuraportista annettavaan lausuntokierrokseen.

Suomen Rehtorit ry pitää nyt valmistunutta loppuraporttia erittäin tärkeänä lähtökohtana suomalaisen koulutuksen ja pedagogiikan kehittämisessä.

Suomen Rehtorit ry on tuonut useaan kertaan esille, että suomalainen koulu on jäämässä jälkeen kansainvälisessä tietoyhteiskuntakehityksessä. Asia on erittäin huolestuttava ja siksi Suomen Rehtorit ry näkee, että työryhmän loppuraportissa esittämät rahoituspäätökset ja niihin liittyvät toimintojen aikataulut on nostettava keskeiselle sijalle Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoite- ja rahoitusohjelmassa.

Koulutuksen tietoyhteiskuntahankkeesta tulee tehdä selkeä kansallinen strategia, joka yhdistää ja kehittää nykyistä sirpaleista toimintakenttää. Tämä koskee niin pedagogista kehittämistä kuin kouluttamista, materiaalien tuottamista ja laitteistojen ajanmukaisuutta.

Pidämme välttämättömänä, että tietoyhteiskuntataitojen tasa-arvoisen saatavuuden varmistamiseksi tulee kansallisessa opetushallinnossa olla riittävä ajantasainen tieto koulujen tietotekniikan tasosta. Suomen Rehtorit ry:n mielestä edellä mainittuja tehtäviä voisi hoitaa Opetushallitus, jolloin asia kytkeytyisi elimellisesti opetussuunnitelmien valmisteluprosessiin.

Tietoyhteiskuntataitojen koulutus tulee saattaa nopeasti osaksi opettajakoulutusta. Tällä hetkellä uusien opettajien tietoyhteiskuntataidot rajoittuvat pääosin erilaisiin esittämistekniikoiden hallintaan, eivätkä tietotekniikan syvällisempään pedagogiseen käyttöön. Opetushenkilöstön täydennyskoulutuksessa tulee jatkossa huomioida verkkopedagogiikan opetuskäytänteiden harjaannuttaminen, tiedon hankinnan sovellukset ja tiedon monipuolinen soveltaminen ongelmaratkaisuissa. Erityistä huomiota koulutuksessa tulisi kohdistaa teknisen osaamisen ja ohjelmistotuntemuksen ohella opettajakohtaista motivaatiota lisääviin osioihin, sillä hyväkään tekninen perusvalmius ei sinänsä takaa sen siirtovaikutusta käytännön opetustilanteeseen asti.

Suomen Rehtorit ry näkee rehtorien roolin tietoyhteiskuntataitojen käyttöön ottamisessa erittäin keskeisenä. Tietoyhteiskuntataitojen johtamisen tulee olla osa uusien rehtorien kouluttamista. Rehtoreille tulee suunnata jatkossa pitkäkestoista täydennyskoulutusta, joka keskittyy pedagogiseen muutosjohtamiseen.

Suomen Rehtorit ry pitää hyvänä esitystä kansallisesta oppimateriaalien kehittämistyöstä. Oppimateriaalien tulee olla verkon kautta toimivia, jolloin ne ovat aidosti ajasta ja paikasta riippumattomia eivätkä vaadi toteuttamiseen erillisiä ohjelmistoja tai laitteistoja. Oppimateriaalien tuottaminen keskitetysti on koulutuksen tasa-arvon näkökulmasta ehdottoman välttämätöntä. Mielestämme Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee ohjata oppimateriaalien kehittämistyöhön tarvittavat resurssit ja aloittaa kansallisen virtuaalisen oppimateriaalikeskuksen kehittämistyö.

Tietoyhteiskuntataitojen opettamisesta tulee tehdä 2010-luvun koulutuksen kärkihanke. Tietoyhteiskuntataitojen osaaminen tulee kirjata sekä perusopetuksen että lukioiden tuleviin opetussuunnitelmiin. Opetussuunnitelmatyössä tulee huolehtia, että tietoyhteiskuntaosaaminen näkyy velvoittavana myös oppiainekohtaisessa opetussuunnitelmassa ja lukioiden opetussuunnitelman kurssien tavoitteissa. Suomen Rehtorit ry pitää erittäin kannatettavana ylioppilastutkinnon muuttamista tietotekniikkaa hyödyntäväksi kansalliseksi päättötutkinnoksi. Ylioppilastutkinnon vahva ohjaava rooli vahvistaa kaikilla kouluasteilla tietoyhteiskuntataitojen opettamista ja oppimista.

Tietoyhteiskuntataitojen osaamisen kehittymistä tulee seurata kansallisella tutkimuksella ja tutkimustietoa tulee hyödyntää vahvemmin pedagogisessa kehittämisessä. Suomen Rehtorit ry näkee, että Suomessa on riittävästi kansallista osaamispotentiaalia, mutta sen hyödyntäminen on satunnaista ja liittyy liian paljon yksittäisiin koulutushankkeisiin. Tutkimustieto ja osaaminen tulee jatkossa sitoa vahvemmin osaksi kansallista kehittämistyötä, jota tehdään sekä opetusmateriaalien että pedagogiikan alueella.

Erityisen kiireellisenä pidämme sosiaalisen median ja siihen liittyvien sovellusten hyödyntämiseen liittyvää tietoperusteista analyysia. Suomen Rehtorit ry kummeksuu työryhmän lähestymistapaa sosiaalisen median hyödyntämiseen. Lähtökohtaisesti opetushenkilöstöä ja rehtoreita koskee sosiaalisen mediankin kohdalla virkamiehen vastuu, joten välineen erityinen eettinen ja juridinen rajaaminen tuntuu ylimitoitetulta. Sosiaalisesta mediasta on tullut eräs keskeisin tiedonlähde oppilaiden ja opiskelijoiden ns. hiljaisesta tiedosta ja sen rooli opetuksessa on kasvamassa.

Suomen Rehtorit ry näkee tarpeellisena, että uusi opetusteknologia on helposti oppilaiden ja opiskelijoiden saatavilla. Helppokäyttöisen ja edullisen opetusteknologian saatavuutta tulisi edistää rahoitusratkaisuilla, jotka tukisivat niitä koulutuksen järjestäjiä, jotka mahdollistavat e-oppimisvälineiden käytön oppilaille ja opiskelijoille. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi varata em. hanketta varten määräraha, jota voitaisiin jakaa koulutuksen järjestäjille suhteessa niiden omaan panostukseen e-oppimisvälineiden hankinnassa.

On välttämätöntä kehittää kansallista tietoverkkoa siten, että se vastaa kaikkialla maassa oppimisen ja opetuksen tarpeisiin. Suomen Rehtorit ry näkee tietoyhteiskunnan sisällöllisten ja rakenteellisten ratkaisujen olevan keskeisessä asemassa elinikäisen oppimisen tavoitteiden toteutumisessa. Oppimisen ja opetuksen verkkomahdollisuudet mahdollistavat myös aikuisväestön monipuolisen itsensä kehittämisen ja opiskelun.

Tietoverkon hyödyntäminen liittyy myös olennaisesti opintojen ohjaamiseen, jatko-opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitteluun. Tulevaisuuden ohjauksen keskiö tulee entistä vahvemmin siirtymään verkkoratkaisuihin, joita tukevat henkilökohtainen ohjaus ja sosiaalisen median kautta tapahtuva vertaisohjaus. Opinto-ohjauksen painopistettä olisikin syytä arvioida entistä painokkaammin osana tietoyhteiskuntaohjelmaa.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää, että kansallinen tietovaranto on ajantasainen ja luotettava. Koulutuksen alueellinen ja paikallinen päätöksenteko tarvitsevat luotettavaa kansallista tietopohjaa, jota voidaan hyödyntää asioiden valmistelussa. Kansalaisten yhdenvertaisuuden takia on myös huomioitava, että kansalaisuuden käsite on muuttuva ja vaatii viranomaisilta entistä monikulttuurisemman yhteiskunnan palvelutuotantoa. Erityisen tärkeänä pidämme, että opetusala koskeva tieto on helposti löydettävissä ja antaa ajantasaisen kuvan suomalaisesta koulutuksesta.

Haluamme lopuksi kiittää työryhmää erinomaisesta työstä. Suomen Rehtorit ry:n mielestä työryhmän loppuraportti antaa hyvät edellytykset kansallisen strategian muodostamiseksi, mikä on keskeinen edellytys sille, että Suomi saavuttaa tietoyhteiskuntataitojen osaamisessa maailman kärkitason. Se on merkittävää sekä kansalaisten sivistyksen että kansallisen kilpailukyvyn kannalta.

Ari Pokka
Puheenjohtaja
Suomen Rehtorit ry